

НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ В ОБЛАСТ БУРГАС ПРЕЗ 2022 ГОДИНА

Демографска ситуация в област Бургас през 2022 година:

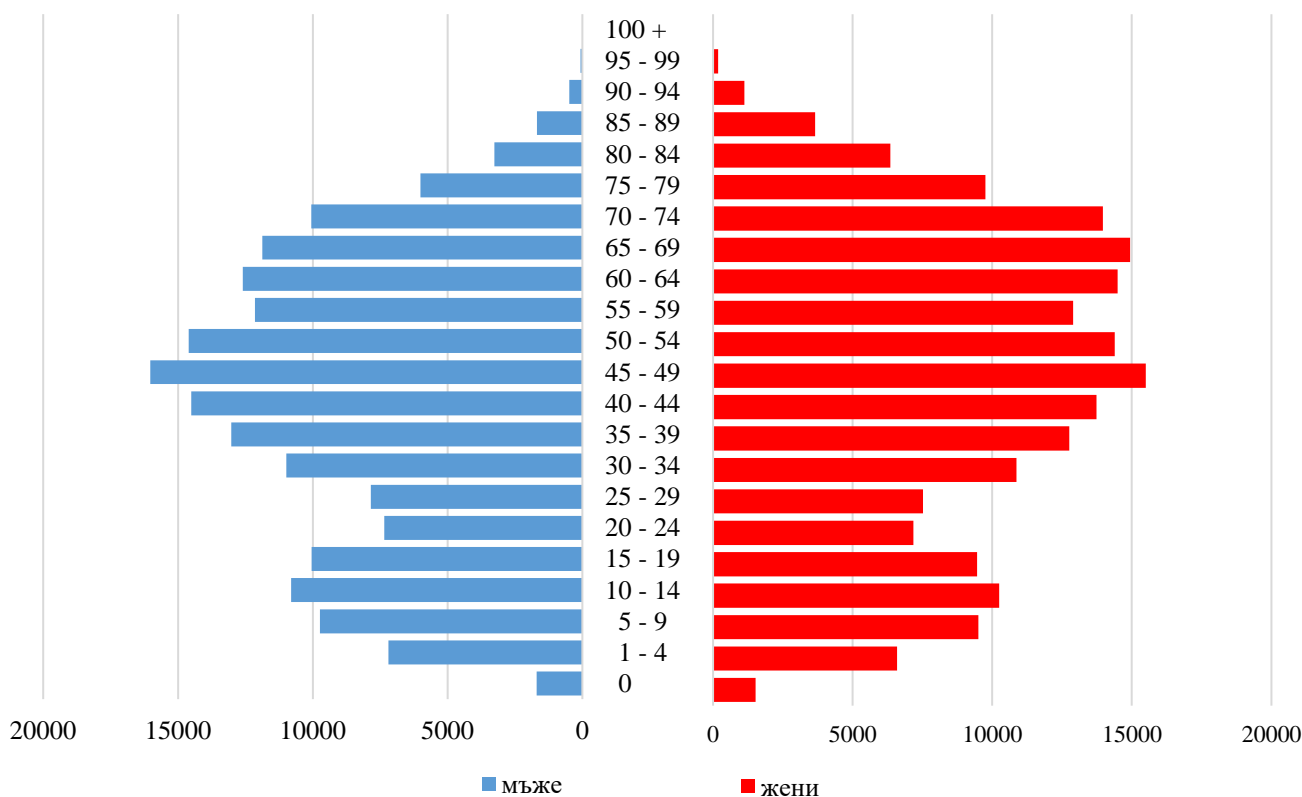
- Продължава процесът на намаляване и застаряване на населението;
- Намалява броят на живородените деца;
- Намалява броят на умрелите лица;
- Увеличава се детската смъртност;
- Намалява броят на сключените граждански бракове, докато броят на бракоразводите нараства

Брой и структури на населението

Към 31 декември 2022 г. населението на област Бургас е 378 596 души, което представлява 5.9% от населението на страната и нарежда областта на 4-то място по брой на населението непосредствено след областите София (столица), Пловдив и Варна. В сравнение с 2021 г. населението на областта намалява с 427 души, или с 0.1%¹.

Мъжете са 181 979 (48.1%), а жените - 196 617 (51.9%), или на 1 000 мъже се падат 1 080 жени. Броят на мъжете преобладава във възрастите до 54 години. С нарастването на възрастта се увеличават броят и относителният дял на жените от общото население на областта.

Фиг. 1. Възрастова структура на населението към 31.12.2022 година

¹ За всички сравнения с предходната година е използвано ревизирано население към 31.12.2021 г., което е изчислено като към броя на населението от Преброяването към 07.09.2021 г. са добавени данните за естественото и механично движение на населението до 31.12.2021 година.

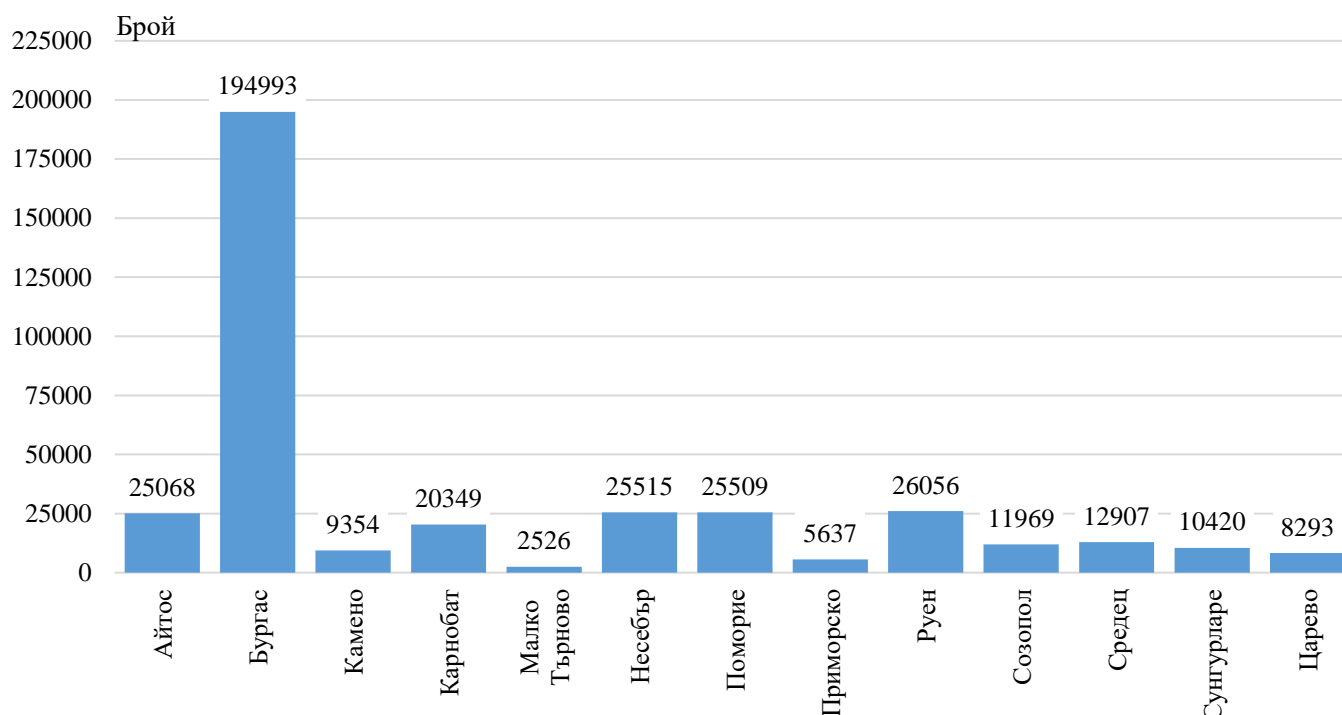
ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО - ЮГОИЗТОК
ОТДЕЛ „СТАТИСТИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ - БУРГАС“

Разпределението на населението между градовете и селата е резултат от неговото естествено и механично движение. В края на 2022 г. в градовете живеят 289 254 души, или 76.4% от населението на областта, а в селата - 89 342 души, или 23.6%. В градовете жените са 151 810, или с 10.5% повече от мъжете, а в селата жените са повече от мъжете - с 0.6%.

Към края на 2022 г. населените места в област Бургас са 249, от които 20 градове и 229 села, разпределени в 13 общини, съгласно административно-териториалното устройство на страната. Малко над половината (51.5%) от населението на областта живее в най-голямата община Бургас, а в най-малката - община Малко Търново, живеят само 0.7% от населението на областта. Към края на годината в област Бургас има 69 населени места с население под 100 души и 1 населено място без население (с. Дюля, община Руен).

Най-големият град в областта е областният център гр. Бургас, който е с население 188 242 души, а най-малък е гр. Китен - 809 души. Най-голямото село в област Бургас е Равда (община Несебър) с население 2 684, а най-малко е с. Звезда (община Руен) - 1 човек.

Фиг. 2. Население към 31.12.2022 г. по общини в област Бургас

В края на 2022 г. лицата на 65 и повече навършени години са 83 416, или 22.0% от населението на областта.

Процесът на остаряване е по-силно изразен сред жените отколкото сред мъжете. Относителният дял на жените на възраст над 65 години е 25.4%, а на мъжете - 18.4%. Тази разлика се дължи на по-високата смъртност сред мъжете и като следствие от нея - на по-ниската средна продължителност на живота при тях.

Към 31.12.2022 г. децата до 15 години в област Бургас са 57 285, или 15.1% от общия брой на населението.

Към 31.12.2022 г. общият коефициент на възрастова зависимост² е 59.1% при 60.4% за страната, или на всяко лице в зависимите възрасти (под 15 и над 65 години) се падат по-малко от две лица в активна възраст.

Това съотношение е по-благоприятно в градовете - 58.0%, отколкото в селата - 62.9%.

Застаряването на населението през годините води до повишаване на неговата средна възраст 44.2 години, която е под средната за страната (45.2 години) и нарежда областта на четвърто място след областите София (столица), Сливен и Варна. Средната възраст при мъжете в областта е 42.4 години, а при жените - 45.9 години. Средната възраст на населението в градовете е 44.2 години, а в селата - 44.1 години.

Променя се броя и относителния дял на населението в под, във и над трудоспособна възраст. Влияние върху съвкупностите на населението във и над трудоспособна възраст оказват както застаряването на населението, така и законодателните промени³ при определянето на възрастовите граници за пенсиониране.

За 2022 г. тези граници за населението в трудоспособна възраст са до навършването на 61 години и 10 месеца за жените и 64 години и 5 месеца за мъжете.

Населението в трудоспособна възраст в област Бургас към 31.12.2022 г. е 222 868 души, или 58.9% от населението в област Бургас, като мъжете са 115 308, а жените - 107 560.

Към края на 2022 г. над трудоспособна възраст са 94 097 души, или 24.8%, а под трудоспособна възраст - 61 631 души, или 16.3% от населението на областта.

1. Население под, във и над трудоспособна възраст в област Бургас към 31.12. (Проценти)

Година	Население		
	под трудоспособна възраст	в трудоспособна възраст	над трудоспособна възраст
2010	16.0	63.7	20.3
2011	15.7	63.0	21.3
2012	15.8	63.0	21.2
2013	16.0	62.8	21.2
2014	16.2	62.0	21.8
2015	16.3	61.6	22.1
2016	16.3	61.4	22.3
2017	16.4	60.9	22.7
2018	16.6	60.4	23.0
2019	16.6	60.2	23.2
2020	16.6	60.1	23.3
2021	16.9	61.0	22.1
2022	16.3	58.9	24.8

² Коефициентът на възрастова зависимост показва броя на лицата от населението в „зависимите“ възрасти (населението под 15 и на 65 и повече навършени години) на 100 лица от населението в „независимите“ възрасти (от 15 до 64 години). Изчислява се в проценти.

³ Възрастовите граници за разпределение на населението по категориите под, във и над трудоспособна възраст са определени съгласно Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж, приета с Постановление № 30 на МС (ДВ, бр. 21/17.03.2000 година).

Възпроизводството на трудоспособното население се характеризира чрез **коэффициента на демографско заместване**, който показва съотношението между броя на влизащите в трудоспособна възраст (15 - 19 години) и броя на излизащите от трудоспособна възраст (60 - 64 години). Към 31.12.2022 г. това съотношение е 72 или 100 лица, излизащи от трудоспособна възраст се заместват от 72 млади хора.

Основните фактори, които влияят върху измененията в броя и структурите на населението, са демографските процеси - раждаемост, смъртност и миграция.

Раждаемост

През 2022 г. в областта са регистрирани 3 249 родени деца, като от тях **3 221 (99.1%) са живородени**. В сравнение с предходната година броят на живородените намалява със 178 деца, или с 5.2%.

2. Коэффициенти на раждаемост и естествен прираст на населението в област Бургас

Година	Раждаемост	Естествен прираст	Тотален коэффициент на плодовитост - бр.
	‰		
2012	10.1	-3.3	1.58
2013	10.0	-3.0	1.60
2014	10.2	-3.2	1.66
2015	9.9	-3.5	1.65
2016	9.6	-3.6	1.63
2017	9.5	-4.3	1.65
2018	9.1	-4.3	1.61
2019	9.2	-4.7	1.69
2020	8.5	-6.6	1.59
2021	8.3	-9.9	1.57
2022	8.5	-8.2	1.76

Коэффициентът на общата раждаемост⁴ за област Бургас през 2022 г. е 8.5‰.

Броят на живородените момчета (1 700) в област Бургас е със 179 повече от този на живородените момичета (1 521), или на 1 000 момчета се падат 895 момичета.

В градовете и селата на областта живородените през 2022 г. са съответно 2 388 и 833, а коэффициентът на раждаемост е 8.3‰ в градовете и 9.3‰ в селата.

Броят на жените във фертилна възраст (15 - 49 навършени години), или размерът на родилните контингенти и тяхната плодовитост, оказват решаващо влияние върху равнището на раждаемостта и определят характера на възпроизводството на населението.

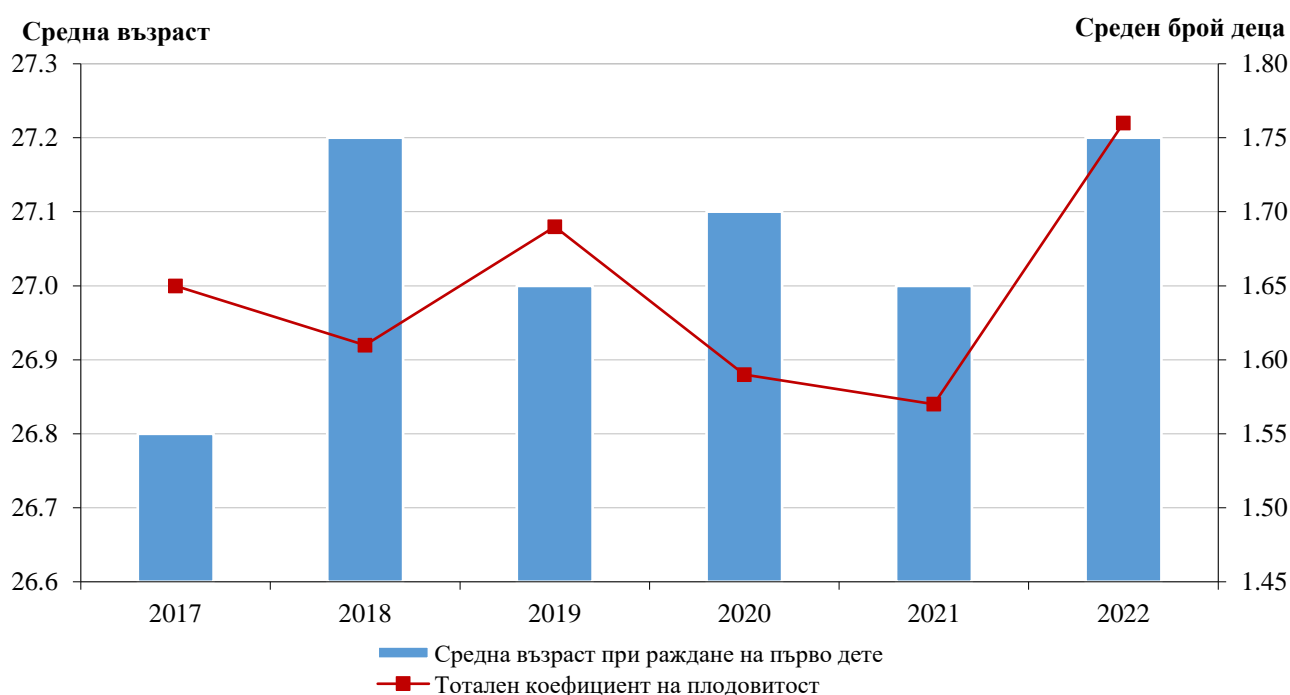
Към 31.12.2022 г. броят на жените във фертилна възраст в област Бургас е 77 011.

⁴Брой живородени деца на 1 000 души от средногодишния брой на населението през предходната година.

Тоталният коефициент на плодовитост⁵ е един от основните показатели, характеризиращи плодовитостта на жените. През 2022 г. средният брой живородени деца в областта от една жена е 1.76 при 1.78 за страната. В градовете средния брой живородени деца от една жена е 1.68 при 1.96 в селата.

През 2022 г. средната възраст на жените при раждане на първо дете е 27.2 години. В сравнение с 2021 г. се е увеличила с 0.2 години. Средната възраст на жените при раждане на дете остава непроменена спрямо 2021 г. - 28.7 години.

Фиг. 3. Средна възраст на жената при раждане на първо дете и тотален коефициент на плодовитост в област Бургас по години

През 2022 г. броят на извънбрачните раждания е 1 719, или 52.9% от всички раждания. Относителният дял на извънбрачните раждания в градовете (55.6%) е по-висок отколкото в селата (45.2%).

Смъртност

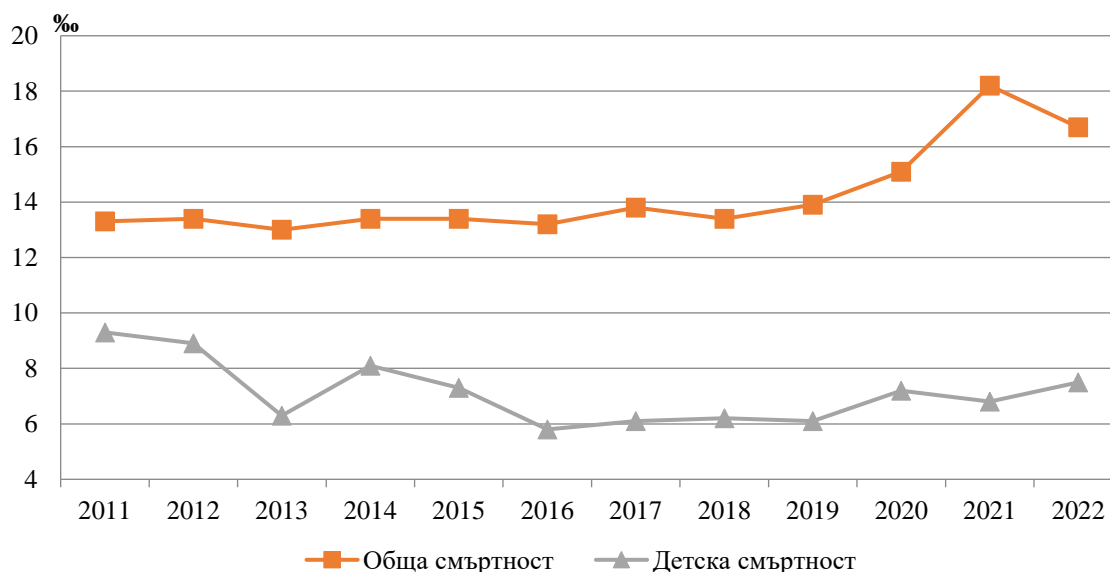
Броят на умрелите лица в област Бургас през 2022 г. е 6 341 души, а коефициентът на обща смъртност⁶ - 16.7‰ при 18.4‰ за страната. Спрямо предходната година броят на умрелите намалява с 1 126, или с 15.1%.

⁵Среден брой живородени деца, които би родила една жена през целия си фертилен период съобразно повъзрастовата плодовитост през отчетната година.

⁶Брой умрели лица на 1 000 души от средногодишния брой население.

Смъртността сред мъжете (18.3%) продължава да бъде по-висока в сравнение със смъртността сред жените (15.3%). През 2022 г. на 1 000 жени умират 1 108 мъже. Продължават и силно изразените различия в смъртността сред градското и селското население. Коэффициентът на смъртност е по-висок в селата (21.0%) отколкото в градовете (15.4%) на област Бургас.

Фиг. 4. Коэффициенти на обща и детска смъртност в област Бургас

През 2022 г. в областта са починали **24** деца на възраст до една година, а коэффициентът на детската смъртност⁷ е **7.5%** и е по-висок спрямо предходната година (6.8%).

Бракове и разводи

През 2022 г. се наблюдава намаляване на броя на сключените бракове. Регистрираните юридически бракове в област Бургас са 1 734 и са с 47 по-малко от предходната година. От всички регистрирани бракове 72.1% (1 251) са сред населението в градовете. В селата са сключени 483 брака. Най-много са сключените граждански бракове при жените във възрастта от 20 до 29 години (44.6%), докато при мъжете се очертава диапазонът между 25 и 34 години (43.3%).

През 2022 г. средната възраст при сключване на първи брак за мъжете и жените е съответно 32.5 и 29.5 години. Спрямо предходната година средната възраст се увеличава с 0.1 години за мъжете, а при жените - с 0.4 години.

Коэффициента на брачност⁸, през 2022 г. е 4.6%, като спрямо 2021 г. се увеличава с 0.2 промила.

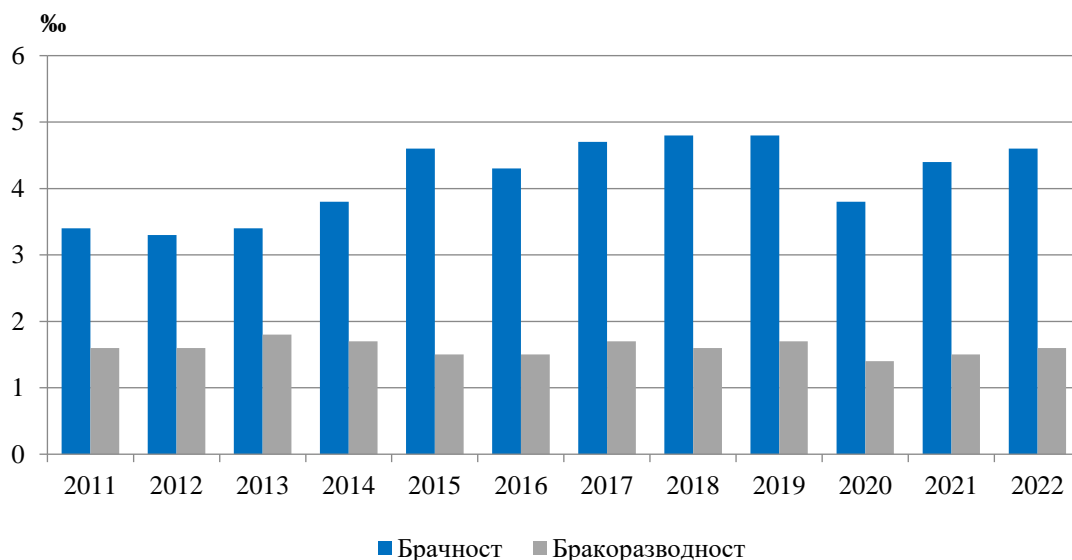
За 82.8% от мъжете и 84.0% от жените, сключили граждански брак през 2022 г. той е бил първи.

По показателя „предишно семейно положение при сключване на брака“, най-голям е броят на неженените мъже - 1 435, следван от разведените - 266. При жените също най-голям е броят на неомъжените - 1 455, следван от броя на разведените - 256.

⁷Брой умрели деца на възраст под 1 година на 1 000 живородени.

⁸Брой сключени бракове на 1 000 души от населението.

**Фиг. 5. Коэффициенти на брачност и бракоразводност в област Бургас
(На 1 000 души)**

През 2022 г. разводите в областта са 620, като спрямо 2021 г. броят им нараства с 0.6%. От всички прекратени бракове 80.8% се отнасят за населението в градовете. Критичен момент в съвместния живот на брачните двойки е възрастта от 40 до 49 години. При мъжете относителният дял на разводите в този възрастов интервал е 37.4%, а при жените - 32.6%.

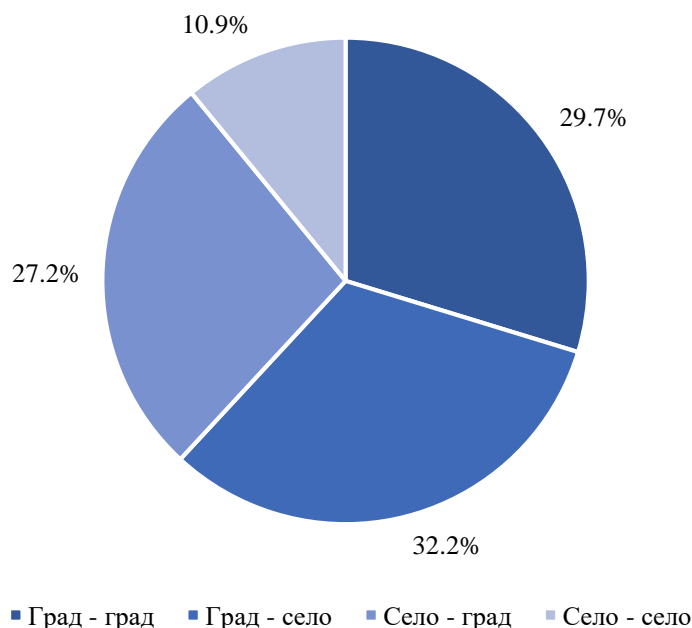
Разводът е бил първи за 87.9% при мъжете разтрогнали своите бракове през 2022 година, а при жените - 87.7%.

Вътрешна миграция

През 2022 г. жителите на област Бургас, сменили своето обичайно местоживееене с друго населено място в рамките на страната са 6 581 души. От тях, 3 522 лица (53.5%) са се преселили в населено място от областта. Сред тях 1 561 (44.3%) са мъже и 1 961 (55.7%) са жени.

В границите на областта, най-голямо териториално движение има по направлението „град - село“ (32.2%). По-малки по брой и относителен дял са миграционните потоци по направленията „град - град“ (29.7%), „село - град“ (27.2%) и „село - село“ (10.9%) (фиг.6). При преселванията в рамките на областта най-голям е броят и относителният дял на изселените и заселените от и в община Бургас.

Фиг. 6. Направления на вътрешната миграция през 2022 година в границите на област Бургас

През 2022 г. 3 059 души са променили своя настоящ адрес от област Бургас в друго населено място на страната, а 2 760 души са променили настоящия си адрес от населено място в страната в област Бургас. От изселващите се от областта за свое ново местоживеене най-голям брой са избрали областите София (столица) (990), Варна (327), Пловдив (298), Сливен (178) и Ямбол (174). Най-голям е броят на преселилите се в област Бургас от областите София (столица) (806), Варна (221), Ямбол (210), Сливен (219), Пловдив - (198) и Стара Загора (165).

Външна миграция

През 2022 г. 796 души са променили своя настоящ адрес от област Бургас в чужбина. Най-желани дестинации за емиграция от жителите на област Бургас са Германия - 167 (21.0%), Турция - 111 (13.9%) и Белгия - 100 (12.6%).

Лицата, които са сменили местоживеенето си от чужбина в България, или потокът на имигрантите включва български граждани, завърнали се в страната, както и граждани на други държави, получили разрешение за постоянно пребиваване в страната. През 2022 г. 40 619 лица са променили своето обичайно местоживеене от чужбина в България. Сред дошлите да живеят в страната 3 788 лица са предпочели да се заселят в област Бургас. Най-висок е делът на имигрантите от Руската федерация (27.4%), Германия (23.2%) и Украйна (10.9%).

Естествен и механичен прираст на населението

Разликата между ражданията и умираанията представлява естественият прираст на населението. През 2022 г. абсолютният размер на естествения прираст в област Бургас е минус 3 120 души. В сравнение с предходната година отрицателният прираст е намалял с 948 души.

Намалението на населението, измерено чрез **коэффициента на естествения прираст**⁹, е минус 8.2‰ за областта, като в градовете е минус 7.1‰, а в селата - минус 11.7‰.

Съществено влияние върху броя и структурите на населението оказва механичният прираст (нетното салдо от вътрешната и външна миграция), който е положителен - 2 693 души. Той се формира като разлика между броя на заселилите се (10 070) и изселилите се (7 377) от областта.

⁹Разлика между броя на живородените и броя на умрелите на 1 000 души от средногодишния брой на населението.

Методологични бележки

Броят и структурите на населението към края на всяка година се изчисляват на базата на данните от предходната година и данните за естественото и механичното движение на населението през текущата година. В годините на преброяванията се правят преизчисления на населението в края на съответната година. Оценката за населението към 31.12.2022 г. отразява промените в броя и структурите на населението регистрирани при Преброяване 2021.

При изчисляване на демографските показатели се използва съвкупността на средногодишното население. Средногодишният брой на населението е средна аритметична величина от изчисленото население към края на предходната и края на отчетната година. За населението към 31.12.2021 г. е използвано ревизирано население, изчислено на база данните от Преброяване на населението и жилищния фонд към 07.09.2021 г. и естественото и механично движение на населението до 31.12.2021 година.

Налице е прекъсване в динамичния ред за всички коефициенти през 2022 г., поради наличието на нова оценка на населението на база данните от Преброяване 2021.

Източник на данните за броя и структурите на населението е Статистическия регистър на населението, поддържан от Националния статистически институт. Източник на данните за естественото и механичното движение на населението (раждания, умирация, бракове, разводи, вътрешна миграция) е Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението. Те се регистрират чрез документите образци ЕСГРАОН - ТДС: съобщение за раждане, съобщение за сключен граждански брак, съобщение за прекратен граждански брак, съобщение за смърт и адресна карта за промяна на настоящ адрес.

Източник на данните за външната миграция са Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението, образец ЕСГРАОН - ТДС: адресна карта за промяна на настоящ адрес; Националната агенция за приходите; Националният осигурителен институт; Министерството на вътрешните работи; Оценки на емиграционните потоци.

Данните за броя на населението и за настъпилите демографски събития в териториален разрез са представени според административно-териториалното устройство на страната към 31.12. на съответната година (населени места, общини, области) и статистически райони по настоящ адрес. Това е адресът, който отговаря на документално заявеното местоживее на лицето.

Възрастта на населението в края на годината е изчислена към 31.12. в навършени години. Възрастта на лицата при настъпване на демографско събитие се изчислява в навършени години въз основа на датата на раждане и датата на съответното събитие, т.е. възрастта, която лицата са достигнали при настъпване на събитието.

Повече информация и данни за населението и демографските процеси са достъпни в Информационна система „Инфостат“ (https://infostat.nsi.bg/infostat/pages/module.jsf?x_2=4) и на сайта на НСИ, раздел „Население - демография, миграция и прогнози“ (<http://www.nsi.bg/node/2920/>).